

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: naturforvalter
Arkivsaksnr.: 14/1667-2

Arkiv: S10 &13

HØRING - BLÅFALL AS - BYGGING AV LENESELVA OG LEIRÅVTNET KRAFTVERK

Ferdigbehandles i:
Formannskapet

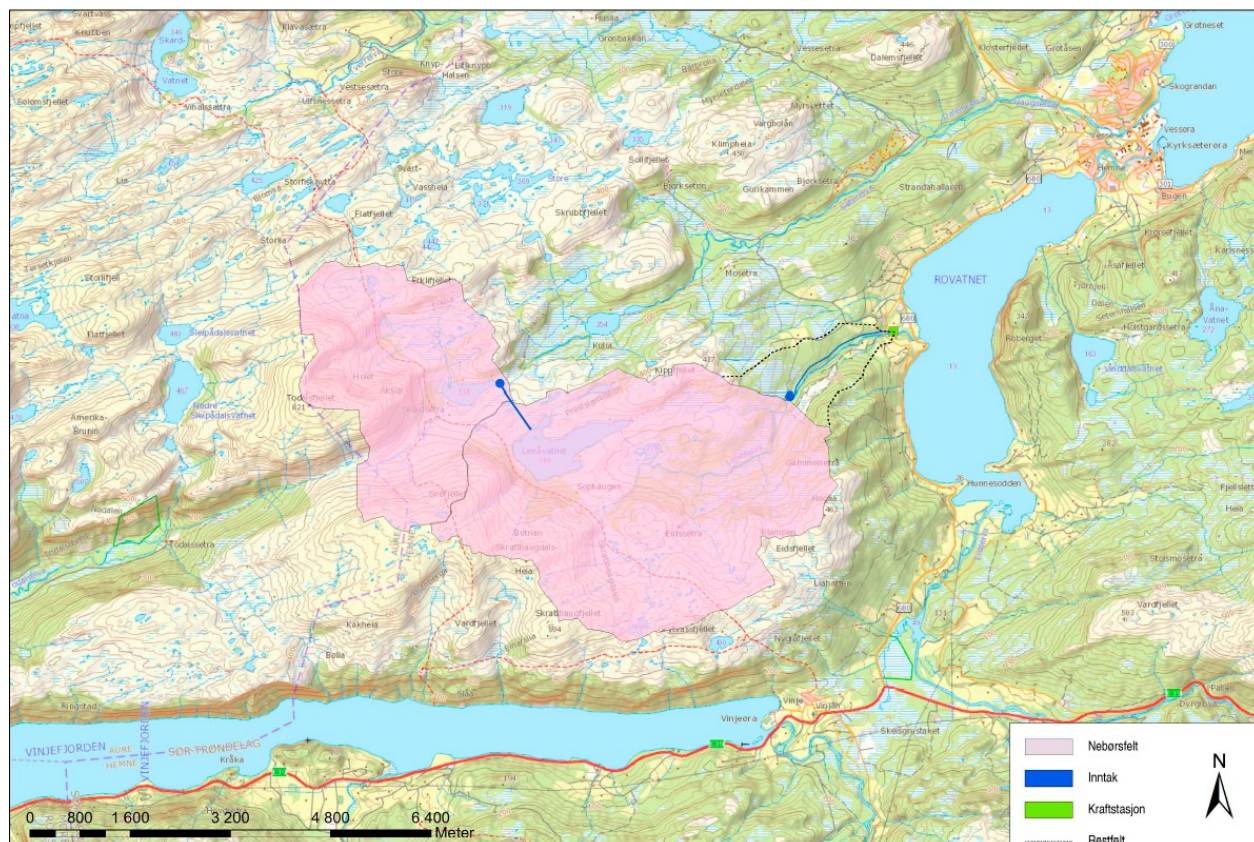
Saksdokumenter:

14/1667-1 vedl.2 Leiråvatnet kraftverk – Søknad om vassdragskonsesjon
14/1667-1 vedl.3 Leneselva kraftverk – Søknad om vassdragskonsesjon

Saksopplysninger:

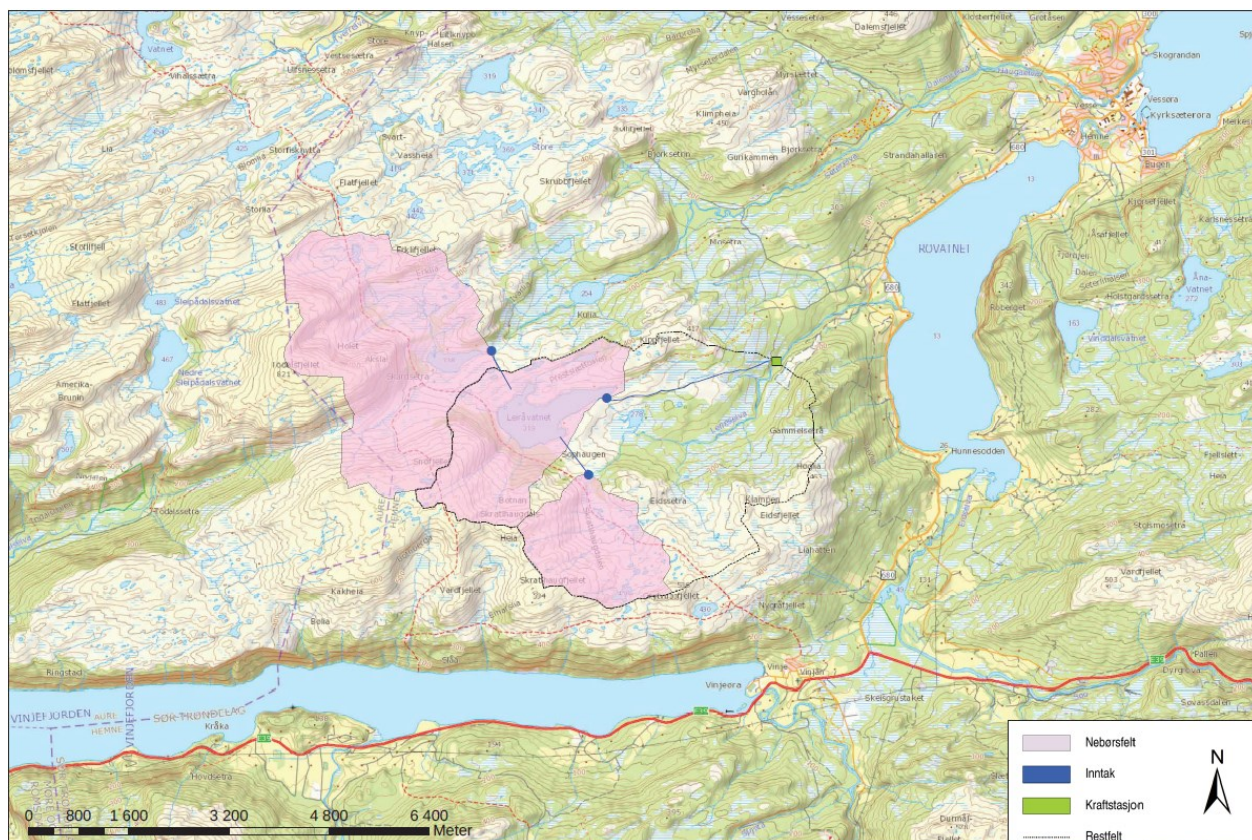
Blåfall AS søker Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om tillatelse til å bygge henholdsvis Leneselva og Leiråvatnet kraftverk i Hemne kommune. De respektive kraftverkene utgjør to separate vassdragskonsesjonssaker, men NVE har valgt å behandle dem sammen siden de er lokalisert i samme vassdrag. Hemne kommune er høringspart i saken og NVE ønsker konkrete synspunkter på om tillatelse skal gis, valg av eventuelle alternativer og forslag til avbøtende tiltak. Dersom det finnes forhold som bør belyses ytterligere ønskes opplysninger om dette. Kommunen bes spesielt om å vurdere søknaden i forhold til gjeldende arealplanstatus.

Leneselva er navnet på vassdraget som renner ut av Leiråvatnet og munner ut i Rovatnet mellom Moe og Lenes. Leneselva kraftverk planlegges bygd ved kote 30 moh ved Leneselva, dvs. omtrent 500 meter oppstrøms Rovatnet. Kraftverket skal utnytte fallet i Leneselva mellom kote 178 og 30 moh, og avstanden mellom vanninntaket og kraftverket vil bli omtrent 1850 meter lang. Kraftverket vil redusere vannføringen i Leneselva over en strekning på 2 km. I tillegg søkes det om bygging av dam og regulering av Leiråvatnet med 1,5 meter, samt overføring av vann fra nabovassdraget Melslættelva til Leiråvatnet. Melslættelva bytter navn flere ganger nedover vassdraget, og ender opp som Haugaelva før utløp til Hemnfjorden. Det søkes om slipp av henholdsvis 37 l/s i Melslættelva og 73 l/s i Leneselva. Planlagt installert effekt i kraftstasjonen er 4MW og middelproduksjonen er 13,4 GWh. Det skal ikke fraføres vann på anadrom strekning i Leneselva.

Kartet viser nedbørsfelt som utnyttes av Leneselva kraftstasjonen, plassering av vanninntak, vannoverføringer og plassering av selve kraftstasjonen.

Leiråvatnet kraftverk planlegges noen meter oppstrøm inntaket til Leneselva kraftverk ved kote 180 moh. Kraftverket vil utnytte fallet mellom Leiråvatnet og inntaket til omsøkte Leneselva kraftverk, dvs. fra kote 319 til 180 moh, en strekning på 2850 meter. Som i søknaden til Leneselva kraftverk søkes det om å regulere Leiråvatnet med 1,5 meter, samt overføring av vann fra nabovassdraget Melslættelva til Leiråvatnet. I tillegg søkes det om overføring av vann fra Skratlhaugdalsbekken til Leiråvatnet. Skratlhaugdalsbekken munner ut i Leneselva og er samme nedbørsfelt som denne. Overføringen gjøres for å utnytte vannføringen i Skratlhaugdalsbekken i Leiråvatnet kraftverk i tillegg til i Leneselva kraftverk. Som for Leneselva kraftverk planlegges 37 l/s i minstevannføring i Melslættelva. Planlagt minstevannføring i øvre deler av Leneselva er 19 l/s og 14 l/s i Skratlhaugdalsbekken. Planlagt installert effekt i kraftstasjonen er 2,4 MW og middelproduksjonen er 8,6 GWh.

Kartet viser nedbørsfelt som utnyttes av kraftstasjonen, plassering av vanninntak, vannoverføringer og plassering av kraftstasjon.

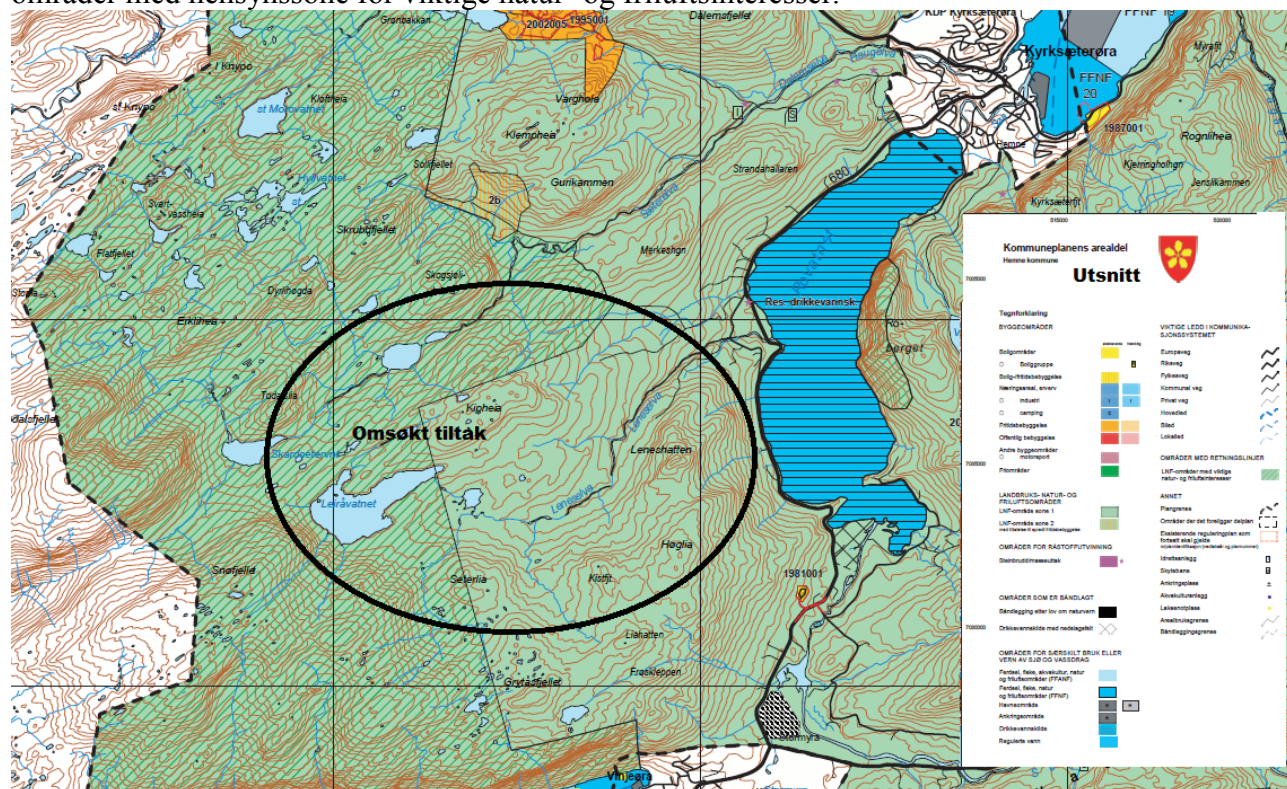
Det er søkt om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av kraftverkene med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinje.

Det er i forbindelse med konsesjonssøknadene utarbeidet konsekvensutredninger som følger søknadene.

Vurdering:

De planlagte kraftverkene med tilhørende regulering og vannoverføringer er planlagt i Landbruk Natur og Friluftsliv (LNF) sone 1, og delvis innenfor hensynssone for viktige natur- og frilufsinteresser i kommuneplanens arealdel. Tiltakene er i strid med formålet og det er behov for dispensasjonsbehandling fra kommuneplanen dersom tiltakene skal gjennomføres. I følge planbestemmelser og retningslinjer til kommuneplanens arealdel bør det utøves en meget streng holdning til å gi dispensasjon til annen virksomhet enn tradisjonell landbruk/stedegen næring i

områder med hensynssone for viktige natur- og friluftsinnteresser.

Utsnitt fra kommuneplanens arealdel. De omsøkte vassdragsutbyggingene ligger i LNFsone 1, delvis innenfor hensynssone for natur og friluftsliv.

Ved en samlet utbygging av begge kraftverkene vil en middelproduksjon på 22 GWh tilsvare omtrent årsforbruket til 1100 husstander, som er en vesentlig del av boligene i Hemne. Energiproduksjonen vil da tilsvare omtrent samme produksjon som ved Fjelna kraftverk når dette settes i drift.

Overføringen av vann fra nedbørsfeltet til Melslættelva/Haugaelva til Leiråvatnet/Leneselva vil gi reduksjon i vannføring i Haugaelva, hvor flom til tider er et problem. AquaGen AS har et vanninntak ved Haugafossen, men det er ikke opplyst om kraftverksplanene kan komme i konflikt med eksisterende vanninntak i Haugaelva. Haugaelva fører anadrom laksefisk nedstrøms Haugafossen og vannundersøkelser viser at både laks og ørret gyter her. Den planlagte fraføringen fra Melslættelva reduserer middelvannføringen ved inntaket her fra 567 l/s til 37 l/s (minstevannføringen) noe som gir en restvannføring på 1110 l/s ved Haugafossen. Fraføring av vann fra vassdraget vil altså redusere middelvannføringen i Haugaelva ved Haugafossen med omtrent 1/3 av dagens nivå. I følge konsekvensutredningen konkluderes det med at fraføringen av vann gir liten negativ konsekvens for akvatisk miljø i Haugaelva. Dersom dette vannuttaket sammenfaller i tid med AquaGen AS sitt uttak vil vannføringen på anadrom strekning i Haugaelva være ytterligere redusert og saksbehandler finner konklusjonen i konsekvensutredningen betenkelig når det er kjent at Haugaelva til tider allerede har lav vannføring og få kulper.

Overføringen av vann til Leneselva vil gi en økning i vannføring i vassdraget nedstrøms utløpet av kraftverket. Siden anadrom strekning i Leneselva ender like nedenfor kraftverket vil vannoverføringen gi større vannslipp på lakseførende strekning enn tidligere. Det er i konsekvensutredningen vurdert at økningen i vannføringen i Lenesvassdraget ikke vil medføre større flomhendelser. Dersom det er tilgjengelig magasinivolum i Leiråvatnet vil flommene i

vassdraget dempes betraktelig. Det er kjent at lenesselva kan flomme og ta flomløp mot fylkesveg 680 ved stor vannføring.

- **Økonomiske konsekvenser:**

En eventuell utbygging vil antageligvis gi økt aktivitet og sysselsetting lokalt i anleggsperioden, økte inntekter til grunneierne i driftsfasen og generere eiendomsskatt til kommunen.

- **Miljømessige konsekvenser:**

De omsøkte vassdragstiltakene er lokalisert i et område som har få inngrep. Det finnes noen få hytter ved innsjøene i området og på Sophaugen, men ingen veier. Området brukes i dag i forbindelse med jakt, fiske og friluftsliv. Kristiansund- og Nordmøre Turistforening har turisthytter i samme fjellområde og Sollia og Storfiskhytta er mye besøkt. Fjorderuta passerer langs Leiråvatnet. I nedre deler av området som blir berørt av vassdragsutbyggingen er det skogbruksinteresser.

Leiråvatnet sett fra øst.

Dyrelivet og naturtyper gjenspeiler også inngrepsfri natur. Leiråvatnet, Skarsetervatnet og Skogsjøen er hekke- og leveområde for storlom og kongeørn skal angivelig ha jaktområde her. Innsjøene skal være viktig for gås under høsttrekket. I forbindelse med viltkartleggingen i 1996 ble det avgrenset flere viktige leveområder for fjellrype i området og orrfugle og storfugl har tilhold mellom Kippfjellet og Momyrene. Artsmangfoldet vurderes i forbindelse med konsekvensutredningen til å være relativt stort i lokal målestokk. Langs både Lenesselva, Skratlhaugdalsbekken og Melslættelva ble det i forbindelse med utredningsarbeidet registrert naturtypelokaliteter av typen fossesprøytzone, og bekkekløft som er tilknyttet vassdragsmiljøet. Lokalitetene har imidlertid kun lokal verdi. I

influensoområdet til de omsøkte tiltakene er det også registrert andre naturtyper som kan bli påvirket av endringer i vassdragsmiljøet slik som gråor-heggeskog, myrer og meanderende elvepartier.

I følge datasettet Inngrepsfri Natur i Norge (INON) ligger det omsøkte tiltaket inne i et relativt stort inngrepsfritt område og antageligvis et av de største på kyststrekningen fra Trondheimsfjorden til Molde. Det inngrepsfrie området strekker seg fra fjord til fjell, noe som gir området stor verdi. Planlagt utbygging vil medføre et vesentlig bortfall av inngrepsfri natur i Hemne og langs kysten her.

Det omsøkte tiltaket medfører bortfall av mye inngrepsfri natur. I dag er det lite inngrepsfri natur langs kysten sør for Trondheimsfjorden.

For å gjennomføre inngrepene så skånsomt som mulig er det beskrevet en rekke avbøtende tiltak for å skåne naturen og landskapet. Veier, traseer og anlegg/riggområder skal begrenses så mye som mulig. Inntakspunktetene i Melslættelva og Skratthaugdalsbekken etableres og driftes veiløst. Anleggsveien opp til inntakene i Leneselva skal tilbakeføres til smal sti som er kjørbær for ATV/liten traktor og rørgater skal graves ned. Selv om rørgater og veier tilbakeføres helt eller delvis vil inngrepene mange steder være synlig i lang tid siden terrenget er grunnlendt og det tar tid før dette revegeteres.

Det er registrert rødlistet ål (kritisk truet) i vassdraget og vanninntakene skal etableres på slik måte at ålen ikke slipper inn. Storlom (nært truet) er sensitiv for endringer i vannstand i hekketida og reguleringshøyden i Leiråvatnet skal derfor holdes konstant i perioden mai-juni. I Trøndelag legger storlommen ofte eggene i siste halvdel av mai og eggene klekkes da i første halvdel i juli. Perioden med stabil vannstand bør antageligvis forskyves noe i tid.

- **Mulige personalmessige konsekvenser:**
Ikke relevant

- **Konsekvenser for universell utforming:**
Ikke relevant
- **Konsekvenser for barn og unge:**
Ikke direkte berørt.

Sammendrag

Ved en samlet utbygging av begge kraftverkene vil en middelproduksjon på 22 GWh tilsvare omtrent årsforbruket til 1100 husstander. Bygging av småkraftverkene med tilhørende vannoverføringer og regulering av Leiråvatnet medfører inngrep i et relativt stort inngrepsfritt område som har et forholdsvis stort biologisk mangfold i lokal målestokk av arter og naturtyper. Det er foreslått en rekke avbøtende tiltak for å gjennomføre utbyggingen så skånsomt som mulig ved f.eks. begrense vegbygging, legge rørtrase i grøft, hensynta storlom med reguleringsregimet og slipp av minstevannføring hele året. Prosjektet virker godt utredet, men hvordan reduksjonen i vannføring vil påvirke gyteforhold for laks og sjørret i Haugaelva, samt naturtypelokaliteten med gråor-heggeskog i samme vassdrag er dårligere beskrevet.

Rådmannens tilråding:

Alt 1. Hemne kommune mener at utbygging av Leiråvatnet kraftverk og Leneselva kraftverk slik de er beskrevet vil medføre vesentlige inngrep i inngrepsfri natur og at den forventa elektrisitetsproduksjonen på 22 GWh ikke legitimerer inngrepet. Hemne kommune anbefaler derfor ikke at det gis konsesjon til de omsøkte tiltakene. Hemne kommune anbefaler en redusert utbygging med kun Leneselva kraftverk uten regulering av Leiråvatnet eller vannoverføring fra Melslættemva og Skratthaugdalsbekken. En slik løsning vil medføre vesentlig mindre inngrep i området og belastning på naturen.

Kraftverkene med tilhørende regulering og vannoverføringer er planlagt i Landbruk Natur og Friluftsliv (LNF) sone 1, og delvis innenfor hensynssone for viktige natur- og friluftsinteresser i kommuneplanens arealdel. Tiltakene er i strid med formålet og det er behov for dispensasjonsbehandling fra kommuneplanen dersom tiltakene skal gjennomføres.

Alt 2. Hemne kommune vektlegger den samfunnsmessige nytten i de planlagte vassdragsutbyggingene og tilrår ovenfor NVE at konsesjonssøknadene for Leiråvatnet og Leneselva kraftverk godkjennes. De planlagte avbøtende tiltak vil medføre at de synlige inngrepene i naturen reduseres betraktelig. Hemne kommune er imidlertid bekymret over hvordan fraføring av vann fra nedbørsfeltet til Haugaelva vil påvirke gyteområdene for anadrom laksefisk her. Det bør også avklares at det ikke oppstår konflikt med AquaGens vannbehov fra Haugaelva. Hemne kommune oppfordrer til at det settes en miljøtilpasset vannføring i berørte vassdrag som sikrer gyteforhold og tilstrekkelig fuktforhold og flomdynamikk for tilstøtende verdifull natur. Det bør vurderes å forskyve perioden med stabil vannføring i Leiråvatnet for å bedre treffe rugetiden til storlom.

Kraftverkene med tilhørende regulering og vannoverføringer er planlagt i Landbruk Natur og Friluftsliv (LNF) sone 1, og delvis innenfor hensynssone for viktige natur- og friluftsinteresser i kommuneplanens arealdel. Tiltakene er i strid med formålet og det er behov for dispensasjonsbehandling fra kommuneplanen dersom tiltakene skal gjennomføres.